

O'ZBEKISTON BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFARMASSIYA JARAYONLARINI
VA ULARNI BAHOLASH

Tursunniyozov Baxtiyor Zoirovich

*Navoiy viloyati Xatirchi Abu Ali Ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi
maxsus fan o'qituvchisi*

Annotatsiya; *Ushbu maqolada Raqamli transfarmassiya jarayonlarini baholash birinchi o'rinda banklar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar va jarayonlar tezlik bilan yetkazib berish, Banklar mijozlarga moliyaviy muammolarning yechishda yordam berish to'g'risida so'z yuritiladi.*

Kalit so'z; *bank, raqam, yangiliklar, mijozlar, xizmatlar, texnologiyalar, jarayonlar, xavfsizlik, transfarmassiya, imkoniyatlar, pul, moliyaviy huquq, faktorlar, shartnomalar, yuridik.*

Abstract; *In this article, the assessment of digital transformation processes is primarily about the speedy delivery of services and processes provided by banks, how banks help clients to solve financial problems.*

Key word; *banking, number, news, customers, services, technologies, processes, security, transformation, opportunities, money, financial law, factors, contracts, legal.*

O'zbekiston banklari o'zlarining raqamli transfarmassiya jarayonlarini yaxshiroq boshqarish, xavfsizlikni ta'minlash, mijoz xizmatlarini yaxshiroq ko'rsatish va muammosiz tezlikni ta'minlash uchun keng qamrovli innovatsion yondashuvlar va texnologiyalardan foydalanishadi. Bu jarayonlar bank sohasida muassasalar uchun katta ma'qullash va yangiliklar olib keladi, mijozlar tez, xavfsiz va qulay xizmatlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

O'zbekiston banklarida raqamli transfarmassiya jarayonlari katta e'tibor va rivojlanish ko'rsatmoqda. Raqamli transfarmassiya - so'zma-so'rov, to'lovlar, pul o'tkazmalar va boshqa moliyaviy operatsiyalarni o'tkazishda raqamli vosita orqali amalga oshiriladigan jarayonlardir. Bu jarayonlarni baholashda bir nechta muhim faktorlar mavjud:

Xavfsizlik: Raqamli tarzda moliyaviy operatsiyalar olib borishda xavfsizlik eng muhimi yechim. Xavfsizlik standartlariga rioya qilish, shifrlash protokollari bilan ma'lumotlar himoyalanganligini ta'minlash lozim.

Tezlik va Qulaylik: Raqamli transfarmassiyalar soatlar, martaqalar bo'yicha tezkor va qulay bo'lishi kerak. Banklar o'zlarining xizmatlari orqali tez va samarali maqsadga muvofiq o'tkazishni ta'minlashga intiladilar.

Moliyaviy Huquqlar: Raqamli operatsiyalar uchun shartnoma yoki ruxsatnoma zarur bo'lishi mumkin. Banklar mijozlarga moliyaviy muammolarning yechishda yordam berish, shartnoma uchun kerakli barcha ma'lumotlarni taqdim etishga majbur.

Qo'llanuvchi Qo'llab-quvvatlash va Xizmatlar: Raqamli transfarmassiyalarni o'tkazishda banklar tomonidan taqdim etiladigan xizmatlar, aloqadorlik va qo'llab-quvvat muhimdir. Maslahatlar va yordam olish imkoniyatlarining bo'lib borishi muhimdir.

Komissiyalar: Banklar qo'llanuchilarga komissiyalarni oshkoralash, qulay pul o'tkazmalarni, o'tkazmalar tarixini va boshqa muhim ma'lumotlarni ko'rsatish orqali xizmatlarini yaxshilashga intiladilar.

Auditorlik va Baholash: Banklar, bank xizmatlari standartlariga mos ravishda tekshirib chiqish, baholash va qo'shimcha xavfsizlik tahlillarini amalga oshirishadi.

Raqamli transfarmassiya jarayonlarini boshqarishdagi muhim nuqtalar bilan banklar mijozlarga xizmat ko'rsatishda unchalik e'tiborlavchi bo'lib turishi kerak. Xavfsiz va samarali bir moliyaviy tizimni ta'minlash banklar uchun muhim vazifadir. Bu muammolarga samarali yechim topish banklar va mijozlarga ishonch hosil qiladi va moliyaviy operatsiyalar tinchlik va tezlik bilan amalga oshiriladi.

O'zbekiston banklarida raqamli transfarmassiya jarayonlari va ularni baholash qulay va xavfsiz muomalada tajribaga aylanadi. Raqamli transfarmassiya shuningdek, xorijiy mablag'larni yechib olishda ham muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonlar ko'pincha pul o'tkazmalari, to'lovlar va boshqa pul muomalalarini o'tkazishda amalga oshiriladi. Ular tomonidan olib boriladigan har bir amalni behatar o'tkazish uchun banklar o'zaro hamkorlik qiladi va xavfsizlikni ta'minlash uchun zamonaviy xavfsizlik standartlarini qo'llaydi.

1. **Tezlik va Xizmatlar:** Raqamli transfarmassiya jarayonlarini baholashda birinchi o'rinda banklar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar va jarayonlarni tezlik, yetkazib berish tezligi, 24 soatlik xizmat kabi amallar baholashda katta ro'l o'ynaydi.

2. **Xavfsizlik:** Xavfsizligi solishtirishda banklar o'zlarining xavfsizlik protokollari, shifrlash usullari identifikatsiya tekshiruvi, 2-bosqichli autentifikatsiya kabi xavfsizlik vositalarini qo'llab-quvvatlashadi.

3. **Komissiya:** Raqamli transfarmassiya jarayonlari uchun banklar tomonidan bank xizmatlarining izohli tariflarini berish va komissiyani ommaviy ko'rsatish maqsadida katta ahamiyatga ega.

4. **Yuridik Ko'nikmalar:** Diqqatga sazovor, ba'zi jarayonlarni bajarish uchun maxsus shartnomalar yuzaga kelishi mumkin. Shuningdek, har qanday yorliq va shikoyatlarni qo'llab-quvvatlash uchun sentral bank tomonidan taqdim etilgan yuridik yordam-dasturlarining mavjudligi ham muhimdir.

Banklar raqamli transfarmassiya jarayonlarini o'zlarining xizmatlariga aksiyalashtirish uchun yangiliklarni, xizmatlarni va qo'llanmalarini yangilashlarini joriy etishadi. Buning o'zida mijozlarining ko'rsatkichlarini birlashtirish, xizmatlarni optimallashtirish va ta'minotni oshirish kabi vositalar orqali xizmatni sifatini yaxshilash maqsadida banklarning o'sishiga qaratilgan vositalar amalga oshiriladi.

Bu jarayonlarda xorijiy currencyalarning konvertatsiyasi, mablag'larni provozlash, to'lovlar va tezlik kabi xususiyatlarga e'tibor berilishi kerak. Banklar birinchi darajalardagi bloglarini ta'minlashda, mijozlarga xizmat qilish va xavfsizlikni ta'minlashda yuqori standartlarga ega bo'lishi muhimdir.

O'zbekiston banklarida raqamli transfarmassiya jarayonlari keng jihatdan rivojlanib kelmoqda. Raqamli transfarmassiya banklar va mijozlar o'rtasida moliyaviy operatsiyalarni bajarish asosiy usulidir. Ushbu jarayonlarni tashkil etish uchun xavfsiz va ishonchli tizimlar zarurdir. O'zbekiston banklari raqamli transfarmassiyalar jarayonlarini o'zlashtirish,

tezlashtirish va boshqarish uchun xizmatlarni takomillashtirishga bo'lgan qiziquvchanliklar ustida ishlamoqda.

Raqamli transfarmassiya jarayonlarini baholashga oid muhim nuqtalar:

1. **Xavfsizlik:** Raqamli transfarmassiya jarayonlarida xavfsizlik eng katta ahamiyatga ega. SSL shifrlash protokollari, ikki bosqichli autentifikatsiya, tarqatishni tasdiqlash mexanizmalari (OTP kodi, SMS tasdiq, va boshqalar) kabi xavfsizlik vositalari foydalanilishi zarur.

2. **Tezlik:** Transfarmassiyalar tezkor va aniq bajarilishi kerak. Banklar boshqa banklar va tashqi xizmat ko'rsatuvchilarga mablag'ni tez va to'g'ri murojat qilib, operatsiyani boshqarishda eng yuqori tezlikni ta'minlashgan bo'lishi muhimdir.

3. **Xizmatlar va Komissiyalar:** Banklar raqamli transfarmassiyalar uchun qulay xizmatlar taqdim etish, ma'lumotlarni to'g'ri sanash, komissiyalarni aniqroq ko'rsatish va mijozlarga qulaylik ko'rsatish orqali xizmat sifatini yuqoriga ko'tarishga intilishadi.

4. **To'lov Holatlari:** Jarayonlar uchun amalga oshmagan to'lov, respublikaviy va xalqaro to'lovlar, qo'shimcha to'lovlar (masalan, pul kartalari orqali amalga oshirish) kabi muammolar uchun yegilishi kerak.

5. **Baholash va Tekshirish:** Banklar va dorixonalar raqamli transfarmassiyalar jarayonlarini yaxshiroq boshqarish uchun har bir operatsiyani joriy etish, tekshirish va baholash uchun avtomatlashtirilgan vositalardan foydalanishadi.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 12-maydagi PF-5992 "2020 – 2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida" gi farmoni. <https://www.lex.uz>

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoniga "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti O'zbekiston Respublikasini 2030 yilga qadar ijtimoiy-iqtisodiy kompleks rivojlantirish konsepsiyasi qarori loyihasi.

4. Vahobov A.V., Malikov T.S. "Moliya" Darslik.-T.: "Sharq" nashriyoti, 2010.

5. Zuhur N. et al. TRANSITION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UZBEKISTAN TO A CREDIT-MODULAR SYSTEM //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. - 2022. - T. 3. - №. 1. - S. 123-127.

6. Abdulazizovich A. A. et al. ISSUES OF BANKING SYSTEM DIGITALIZATION IN UZBEKISTAN //World Bulletin of Management and Law. - 2022. - T. 11. - S. 14-19.

7. Togayev S., Ergashev J. Peculiarities of organizational strategy formation //Educational Research in Universal Sciences. - 2023. - T. 2. - №. 1. - S. 459464.

8. Bekmurodov A. A. IMPROVING THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN COMMERCIAL BANKS //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. - 2021. - T. 9. - №. 10. - S. 355-357.

9. Ziyadullayevich X. H. Analysis of Financial Stability of Commercial Banks and Influenced Factors //Miasto Przyszlosci. - 2022. - T. 29. - S. 239-241.

10. Amriddinovich B. A. Features of api services in the implementation of transformational processes in the activities of commercial banks //World Economics and Finance Bulletin. - 2022. - T. 7. - S. 27-31.